

הכנסת
הלשכה המשפטית
תחום מחקר משפטי

ירושלים, כ"ט בכיסלו התשפ"ב
4 בנובמבר 2021

לכבוד

חברת הכנסת אפרת רייטן מרום

(באמצעות דוא"ל)

שלום רב,

הנדון: חקיקה המסדירה מתן סיוע לנפגעי אסונות - סקירה משווה

במענה לבקשתך לסקירה משווה של חקיקה בדבר מתן סיוע לנפגעי אסונות, על רקע הגשת הצעת חוק סיוע לנפגעי אסונות לאומיים אזרחיים (להלן – הצעת החוק),¹ הרינו מתכבדים להשיבך בזאת.

על פי דברי ההסבר להצעת החוק, ההצעה נועדה לתת מענה מהיר ויעיל למצוקתם של נפגעי אסונות ובני משפחותיהם נוכח הזמן הרב שעובר בין קרות האסון ועד אשר הם מפוצים על ידי גורם הנזק או חברות הביטוח, בשל התמשכות ההליכים הנזיקיים בעניינם. הצעת החוק קובעת מסגרת שתאפשר לממשלה להכריז על אירוע אסון לאומי אזרחי ולקבוע מנגנון סיוע יעיל ומהיר לנפגעים ולמשפחותיהם. כמו כן, לפי הצעת החוק, ימונה גורם מלווה מטעם המדינה לנפגעים ולמשפחותיהם, שיסייע להם במיצוי זכויותיהם.²

בישראל ישנה כיום חקיקה העוסקת בפיצוי נפגעי אסון טבע³ וכן בפיצוי נפגעים מפעולות איבה.⁴ כמו כן נחקקה בעבר חקיקה אד-הוק לסייע לנפגעי אסון ספציפי,⁵ אך אין כיום בישראל חקיקת מסגרת לסיוע לנפגעי אסונות באופן כללי.

נושא הסיוע הממשלתי לנפגעים בעתות אסון וחירום הוא מורכב ביותר ומעורר שאלות פרקטיות ועיוניות שונות, אשר בחינה מקיפה שלהן היא מעבר לטווח של סקירה זו. כך למשל, יש להבחין בין מצב חירום כללי באזור שלם, לעתים בעל השלכות ארוכות טווח ורחבות היקף, לבין אירוע אסון, שאמנם עלול להיות רב-נפגעים, אך גם נקודתי יחסית מבחינת משכו והיקף השפעתו. כמו כן יש להבחין בין המענה המידי שמעניקה המדינה לאחר קרות האירוע לבין הסיוע הניתן על ידה בטווח הארוך יותר לשם שיקום הנפגעים

¹ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [הצעת חוק סיוע לנפגעי אסונות לאומיים אזרחיים, התשפ"א – 2021](#) (2135/24/פ) של חה"כ אפרת רייטן מרום ואחרים, כ"ו באב התשפ"א (04.08.2021).

² פונקציה דומה קיימת לגבי בני משפחה של נפגעי תאונות דרכים. ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [חוק נפגעי תאונות דרכים \(סיוע לבני משפחה\), התשס"ב – 2002](#).

³ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [חוק פיצוי נפגעי אסון טבע \(פיצוי בשל נזקים לתשתיות לחקלאות\), התשמ"ט – 1989](#).

⁴ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א – 1961](#); [חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל – 1970](#).

⁵ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [חוק סיוע לנפגעי קריסת הרצפה באולמי ורסאי, התשס"ב – 2002](#). וראו עוד, [חוק פיצוי לנפגעי פוליו, התשס"ז – 2007](#).

או פיצויים. הבחנה שרלוונטית אף היא לשאלת פיצוי הנפגעים ולזיקה בין מתן סיוע כספי לסוגיית הפיצוי הנזיקי, היא בין אירועים שלא ניתן או שקשה לתבוע את האחראים להתרחשותם (אסונות טבע, פיגועי טרור) לבין אירועים הנובעים ממעשה או מחדל אנושי, אשר יש "כתובת" להגשת תביעה נזיקית בגינם. שאלות נוספות שמתעוררות בהקשר של מתן הסיוע הממשלתי והשלכותיו נוגעות, בין השאר, לאפשרות לבטח מפני האירוע ולהשלכה של הימנעות מכך; להצדקה המוסרית של מתן סיוע ייחודי לנפגעי אירועים מסוג זה לעומת נפגעים דומים בתאונות "רגילות"; ולאור כל אלה - לרציונל העומד בבסיס הסיוע שהמדינה מעניקה לנפגעים (האם הוא ניתן מתוך אחריות נזיקית כלשהי, כמחווה של סולידאריות חברתית עם הנפגעים, או מתוך רציונל ביטוחי של פיזור הנזק ובדומה למענקים אחרים של הביטוח הלאומי). כמו כן, יש לשים לב למידת קיומם של אמצעים חלופיים במדינה, המאיינים את הצורך בסיוע מסוג זה או הופכים את הצורך בו לפחות אקוטי, כגון רמת שירותי הרווחה והביטוח הלאומי באופן כללי,⁶ ומנגנוני ביטוח שוקיים או מנדטוריים מפני נזקי תאונות.⁷

מלבד ארה"ב, לשם עריכת הסקירה הפנינו שאלות בנושא זה לפרלמנטים של כמה מן המדינות החברות ב-ECPRD.⁸ שאלותינו התייחסו, בין השאר, לעצם קיומה של חקיקה דומה לזו המוצעת בהצעת החוק דלעיל, להגדרה הסטטוטורית של המונח "אסון" או מונחים דומים בחקיקה שכזו, לצורך בהכרזה ממשלתית על האסון לשם מתן סיוע כאמור, למהות הסיוע הממשלתי הניתן על פי החקיקה ולשאלת קיומו של גורם מלווה המסייע מטעם המדינה לנפגעים ולמשפחותיהם.

יצוין כי על אף שקיבלנו מענה מרוב המדינות, מחלקן התקבל מידע חסר או שאינו ברור דיו. ואולם, יש להדגיש כי חלק ניכר מהמדינות שענו לפנייתנו ציינו במפורש בתשובתן כי אין אצלן חקיקת מסגרת כללית הדומה לזו המוצעת בהצעת החוק דלעיל בכל הנוגע למתן סיוע כספי לנפגעי אסונות אזרחיים. כך למשל, באוסטריה, איטליה, אסטוניה, בריטניה, גרמניה (ברמה הפדראלית), סלובניה, פינלנד, צרפת, קרואטיה, שבדיה ושווייץ. בחלקן יש חקיקה שכזו לגבי אסונות טבע או מתקפות טרור, או לגבי נפגעי עבירות אלימות באופן כללי (כך בנוורגיה – מתוך ראיית המדינה כאחראית לבטיחותם האישית של האזרחים). חלק מן המדינות ענו כי בעת הצורך ניתן לחוקק חוק אד-הוק לפיצוי נפגעים (כך למשל, פורטוגל ושבדיה).

להלן יוצגו דוגמאות להסדרה חקיקתית של הסוגיה בכמה מדינות. לגבי ארה"ב וקנדה נעיר כי יש לשים לב לכך שהמיקוד של החקיקה הנסקרת הוא ביחסים שבין השלטון המרכזי (הפדראלי) לשלטונות המדינתיים או הפרובינציאליים.

⁶ כך למשל, **בפינלנד**, מנגנון הביטוח הלאומי מסייע למי שכושר השתכרותו נפגע, בין אם הדבר נובע ממחלה או מאירוע אסוני כלשהו. תשובת הפרלמנט של פינלנד לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 25 באוגוסט 2021.

⁷ כך למשל, **בבלגיה** קיים מנגנון המבטיח לנפגעי אסונות אזרחיים פיצוי מהיר. התשלום ניתן באמצעות קרן הממומנת על ידי כלל חברות הביטוח, לפי נתח שוק. חברות הביטוח ישופו על ידי המזיקים או מבטחיהם, או על ידי קרן ממשלתית (לעתים באופן חלקי בלבד). ראו, באתר האינטרנט של אוניברסיטת ליוולה, ["The Compensation for Victims of Disasters in Belgium, France, Germany, and the Netherlands"](#), 31:2 Loyola Consumer Law Review (2019) 259 – 370, עמ' 280 – 283. ראו בהקשר זה לגבי צרפת, שם, עמ' 302 – 304. כניסה אחרונה: 11 בספטמבר 2021.

⁸ ארגון ה-ECPRD (European Centre for Parliamentary Research and Documentation) הוא פורום לשיתוף פעולה ולהחלפת מידע בין כ-70 פרלמנטים המצויים בקרוב ל-50 מדינות חברות ובכמה מדינות משקיפות (ובהן ישראל) ופרלמנטים בין-לאומיים. אודותיו ראו, באתר האינטרנט שלו, [About](#). כניסה אחרונה: 31 באוקטובר 2021.

ארצות הברית

מארג ניהול החירום והסיוע בארה"ב, באירועי אסונות ולאחריהם, פועל בגישת "מלמטה כלפי מעלה", ובהתאם לעקרון "הפדרליות". כלומר, האחריות מתחילה ברמה המקומית; כאשר אין בכך די הממשל המקומי מסתייע בממשל המדינתי;⁹ ואם אין די גם במשאבי הממשל המדינתי, המושל פונה בבקשת סיוע מן הממשל הפדראלי. הסיוע הפדראלי ניתן באמצעות ה-Federal Emergency Management Authority (FEMA), אשר נוסדה בהכרזה נשיאותית בשנת 1979.¹⁰ הסיוע ניתן לאחר הכרזה נשיאותית אודות התרחשות האירוע (ראו להלן), וההכרזה עצמה מאפשרת את הענקת סוגי הסיוע הכלולים בהכרזה באזורים המפורטים בה.¹¹

החקיקה הפדראלית המסדירה את הסיוע מטעם הממשל הפדראלי הניתן בעתות חירום או אסון רבתי (Major Disaster) היא ה-Robert T. Stafford Disaster Relief and Emergency Assistance Act (להלן: Stafford Act או החוק).¹² החוק כולל כמה סוגים של הכרזות, לרבות הכרזה על **מקרה חירום** (Emergency Declaration) והכרזה על **אסון רבתי** (Major Disaster Declaration).¹³ הכרזה על אסון רבתי מאפשרת

⁹ או הממשל הטריטוריאלי או השבטי. המונח "State" בחקיקה שתיסקר להלן כולל גם את מחוז הבירה וושינגטון, פורטו-ריקו, איי-הבתולה, גואם, סמואה האמריקנית ואיי-מריאנה הצפוניים, וכן טריטוריות אינדיאניות. ראו, באתר האינטרנט של FEMA, [Robert T. Stafford Disaster Relief and Emergency Assistance Act](#), (Stafford Act) Public Law 93-288 (42 U.S.C. 5121 et seq.), Title 1 – Findings Declarations and Definitions, Sec. 102, 102(4), (8), May 2019. כניסה אחרונה: 29 ביולי 2021.

¹⁰ ראו, באתר האינטרנט של FEMA, [History of FEMA](#), פעולות הסיוע מתוקצבות על ידי הקונגרס באמצעות קרן ייחודית, ה-Disaster Relief Fund. ראו, באתר האינטרנט של ה-Federation of American Scientists (FAS), [The Disaster Relief Fund: Overview and Issues](#), Congressional Research Service, Updated November 13, 2020. כניסה אחרונה: 4 באוגוסט 2021.

¹¹ ראו, [Stafford Act, Title IV – Major Disaster Assistance Programs, Section 401 – Procedure for Declaration](#), הליכי ההכרזות מורכבים ומפורטים בתקנות. לרוב, ההכרזה ניתנת בעקבות הגשת בקשת סיוע מפורטת על ידי מושל המדינה או ראש השבט, לאחר הליך של משא ומתן בין המדינה או השבט לממשל הפדראלי (Joint Preliminary Damage Assessment – PDA), בחינת הנושא על ידי FEMA הממליצה לנשיא האם לקבל או לדחות את הבקשה, והכרעתו של הנשיא. החוק גם כולל סמכות הכרזה חד צדדית במקרים חריגים, כגון כאשר האירוע קרה בשטח שבסמכות השיפוט של הממשל הפדראלי, או כאשר הוא נובע ממעשי טרור וה-FBI הוא גורם אכיפת החוק המרכזי האחראי עליו. יצוין כי בסמכות זו גם נעשה שימוש לאחרונה בגין נגיף ה-COVID 19. ראו, [Stafford Act, Title V – Emergency Assistance Programs, Section 501 – Procedure for Declaration](#), באתר האינטרנט של ה-Federation of American Scientists (FAS), [Congressional Primer on Responding to and Recovering from Major Disasters and Emergencies](#), Updated June 3, 2020, עמ' 1 – 2. באתר האינטרנט של הקונגרס, [FEMA's Disaster Declaration Process: A Primer](#), Updated November 12, 2014, באתר האינטרנט של FEMA, [FEMA Preliminary Damage Assessment Guide](#), August 2021, [Assistance Declaration Factors](#). כניסה אחרונה: 29 בספטמבר 2021.

יצוין עוד, כי ישנם סוגי הכרזות וסוגי סיוע נוספים אשר אינם נכללים בסקירה זו, כגון הכרזה על מצב חירום לאומי על פי ה-National Emergencies Act, או סיוע ממשלתי הניתן על ידי הרשות לעסקים קטנים, או על ידי משרד החקלאות לאחר אסון חקלאי. ראו, באתר האינטרנט של ה-Department of Homeland Security, [FEMA and SBA Disaster Assistance for Individuals and Households: Application Processes, Determinations, and Appeals](#), Congressional Research Service, Updated August 6, 2019, באתר האינטרנט של ה-FAS, [SBA Disaster Loan Program: Frequently Asked Questions](#), Updated May 1, 2020, באתר האינטרנט של ה-Federation of American Scientists, [Home and Property Disaster Loans](#), וראו עוד, באתר האינטרנט של ה-FAS, [Congressional Primer on Responding to and Recovering from Major Disasters and Emergencies](#), Updated June 3, 2020, עמ' 8 – 17. כניסה אחרונה: 29 בספטמבר 2021.

¹² ראו הערה 9. על החוק ותיקוניו ראו עוד, באתר האינטרנט של FEMA, [Disaster Authorities](#), כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

¹³ הכרזה ייחודית שלישית בחוק מאפשרת הענקת סיוע במקרים של שריפות, על מנת למנוע את התפשטותם לכדי "אסון רבתי". ראו, [Stafford Act, Section 420 – Fire Management Assistance](#), באתר האינטרנט של ה-Federation of American Scientists, כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

הענקת מגוון רחב יותר של סוגי סיוע באופן כללי, ובייחוד לגבי הסיוע הפרטני (ראו להלן), מאלה הניתנים לאחר הכרזה על מקרה חירום. לפיכך, הסקירה בהמשך תתמקד בסיוע הפרטני הניתן באירועי אסון רבתי.

כמפורט להלן, **ההגדרות הקבועות בחוק למקרה חירום ולאסון רבתי אינן תלויות באופן ישיר בהיקף האירוע כשלעצמו, אלא ביכולתם של השלטונות המדינתיים להתמודד עמו ובצורך שלהם לקבל סיוע פדראלי לשם כך:**¹⁴

"מקרה חירום" פירושו כל אירוע או מצב שבו, לפי קביעת הנשיא, סיוע פדראלי נדרש על מנת להשלים את המאמצים והיכולות המדינתיים והמקומיים להציל חיים ולהגן על בריאות הציבור, ביטחון ורכוש, או להפחית או למנוע התרחשות אסון (threat of a catastrophe) בכל חלק של ארצות הברית.

"אסון רבתי" פירושו כל אסון טבע (לרבות הוריקן, סופת טורנדו, סערה, הצפות, מים מונעי רוח (wind driven water), גלי גאות, צונאמי, רעידת אדמה, התפרצות געשית, מפולת, בוך, סופת שלג או בצורת) או, ללא קשר לסיבה, כל שריפה, שיטפון או פיצוץ, בכל חלק של ארצות הברית, אשר לפי קביעת הנשיא גורם לנזקים ברמת חומרה והיקף שיש בהם כדי להצדיק סיוע לאסון רבתי לפי חוק זה, על מנת להשלים את המאמצים והמשאבים הזמינים של מדינות, שלטונות מקומיים וארגוני סיוע (disaster relief organizations) בהקלה על הנזק, האובדן, הקושי או הסבל שנגרמו כתוצאה מכך.

הסיוע הפדראלי כולל הן "סיוע ציבורי" (Public Assistance) לרשויות המדינתיות¹⁵ והן "סיוע אינדיבידואלי" (Individual Assistance) ליחידים, לרבות סיוע לדיור וצרכים בתיים אחרים (Individuals and Households Program), ייעוץ פסיכולוגי (crisis counselling), דמי אבטלה (disaster unemployment assistance), סיוע משפטי (disaster legal services), ליווי אישי לשם מיצוי זכויות (disaster case management services) וסיוע במזון (Disaster Supplemental Nutrition Assistance Program), כפי שיפורט להלן.¹⁶ בנוסף לכך, בעת אסון, הממשל הפדראלי גם רשאי לתקצב תכניות להפחתת סכנות ובניית כושר התאוששות (Hazard Mitigation Grant Program – HMGP)¹⁷ ותוכניות סיוע נוספות כגון הלוואות לשלטון

Diane P. Horn, Bruce R. Lindsay and Katie Hoover, [Fire Management Assistance Grants: Frequently Asked Questions](#), Congressional Research Service, Updated August 17, 2021. כניסה אחרונה: 29 בספטמבר 2021.
¹⁴ Stafford Act, Title I – Findings, Declarations and Definitions, Section 102 – Definitions, 102(1), (2).
Stephen D. Sugarman, "[Roles of Government in Compensating Disaster Victims](#)", *Issues in Legal Scholarship* Manuscript 1093 (2006), עמ' 1 – 4. כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

¹⁵ ראו, Stafford Act, Title IV, Sections 402 – 407, 418, 419; Title V, Section 502, וראו עוד, באתר האינטרנט של FEMA, [Public Assistance Program and Policy Guide \(PAPPG\), Version 4](#), Effective June 1, 2020. כניסה אחרונה: 13 בספטמבר 2021.

¹⁶ ראו עוד, באתר האינטרנט של FEMA, [Programs to Support Disaster Survivors](#), וראו למשל, באתר האינטרנט של FEMA, [Surfside Building Collapse: Individual Assistance FAQ](#). כניסה אחרונה: 13 בספטמבר 2021.

¹⁷ ראו, Stafford Act, Title IV – Major Disaster Assistance Programs, Section 404, וראו עוד, באתר האינטרנט של הקונגרס, [Federal Emergency Management Agency \(FEMA\) Hazard Mitigation Assistance](#), Updated December 15, 2020. כניסה אחרונה: 13 בספטמבר 2021.

המקומי (Community Disaster Loans).¹⁸ מלבד זאת, בעת אסון, FEMA גם עשויה לסייע ליחידים במחסה, מזון, אספקת חירום, איתור נעדרים, פינוי וכדומה.¹⁹ להלן נתמקד בסיוע האינדיבידואלי הפדראלי בלבד, ולא בשאר סוגי הסיוע האמורים או בסיוע הניתן על ידי הממשלים המדינתיים.²⁰

החוק מסמיך את הנשיא, בהתייעצות עם מושל המדינה, לספק סיוע כספי ליחידים ולמשפחות, ובמידת הצורך גם שירותים, להוצאות וצרכים שהם תוצאה ישירה מן האסון ושאינן ביכולתם לעמוד בהם בדרכים אחרות.²¹ הנשיא רשאי להעניק סיוע כספי או אחר לשם סיפוק צרכי הדיור של יחידים ומשפחות, אשר בעקבות האסון נעקרו ממקום מגורם העיקרי או שזה הפך להיות לא ראוי למגורים או בלתי נגיש.²² הנשיא יקבע את סוגי הסיוע המתאימים לפי שיקולי עלות-תועלת, נוחות למקבלי הסיוע ושיקולים אחרים שיראה לנכון.²³ הסיוע בדיור יכלול סוג סיוע אחד או יותר, לפי זמינותם והתאמתם לצרכי המקבלים.²⁴ סוגי סיוע אלה כוללים:

- סיוע כספי לצורך שכירת דיור זמני. הסיוע יכול לכלול עלות של תשתיות, מלבד שירותי טלפון.²⁵ סכום הסיוע יהיה מבוסס על מחיר השוק בתוספת עלויות כגון נסיעות, התחברות לתשתיות ופיקדונות לשם הבטחת תשלום.²⁶
- אספקת יחידות דיור זמני ישירות ליחידים ולמשפחות, אשר בשל מחסור במשאבי דיור זמניים, לא יוכלו להיעזר בסיוע הכספי האמור.²⁷ הדיור הזמני לא יינתן מעבר ל-18 חודשים מעת ההכרזה על האסון. הנשיא רשאי להאריך תקופה זו אם מצא כי בשל נסיבות חריגות הארכתה היא לטובת הכלל.²⁸

¹⁸ ראו, Stafford Act, Title IV – Major Disaster Assistance Programs, Section 417. וראו עוד, באתר האינטרנט של הקונגרס, Michael H. Cecire, [FEMA's Community Disaster Loan \(CDL\) Program: A Primer](#), July 13, 2020. כניסה אחרונה: 13 בספטמבר 2021.

¹⁹ בעניין זה ראו, באתר האינטרנט של FEMA, [Individual Assistance Program and Policy Guide \(IAPPG\) Version 1.1](#), May 2021, עמ' 16 – 40. כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

²⁰ יצוין כי בכמה מן המדינות מצאנו כי הממשל המדינתי מפנה מבקשי סיוע ל-FEMA. כלומר, הסיוע הפרטני המדינתי מתמצה בעיקרו באותם סוגי הסיוע המוענקים על ידי הממשל הפדראלי ובשיתוף עמו, כאשר האסון הוכרז על ידי הנשיא כזכאי לסיוע פדראלי. ראו למשל, באתר האינטרנט של Florida Disaster [Recovery](#); במאגר החקיקה של מדינת אלסקה, Alaska Statutes, [Article 01 – Alaska](#), Title 26 – Military Affairs, Veterans, Disasters and Aerospace, Chapter 26.23 – Disasters, [Disaster Act](#), Section 26.23.090 – Grants to Disaster Victims. כניסה אחרונה: 6 באוקטובר 2021.

²¹ Stafford Act, Title IV, Section 408 – Federal Assistance to Individuals and Households, 408(a)(1). וראו עוד, באתר האינטרנט של FEMA, [Individuals and Households Program](#). כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

²² שם, Section 408(b)(1).

²³ שם, Section 408(b)(2)(A).

²⁴ ראו Section 408(b)(2)(B) שם.

²⁵ שם, Section 408(c)(1)(A)(i).

²⁶ ראו Section 408(c)(1)(A)(ii) שם.

²⁷ שם, Section 408(c)(1)(B)(i). הממשל גם רשאי לשכור ולשפץ בעצמו יחידות דיור לשם שיכוןם של נפגעים, אם מצא כי הדבר יעיל יותר. ראו (II) – (I)(aa) Section 408(c)(1)(B)(ii) שם.

²⁸ שם, Section 408(c)(1)(B)(iii). לאחר סיום תקופת הסיוע, הממשל רשאי לגבות מן המשוכנים ביחידות הדיור שכר דירה במחיר השוק. שם, Section 408(c)(1)(B)(iv). וראו עוד, (5) – (1)(i) Section 408(d)(1)(A)(i) – (B)(ii)(II), הוראות נוספות בדבר הסיוע הפדראלי בדיור ומכירתו לאחר תקופת הסיוע; וכן (J)(iii) – (A) Section 408(f)(1)(A) – (J)(iii), דרישות שעל המדינה מבקשת הסיוע לעמוד בהן, על מנת לקבל מענקים פדראליים לשם מתן סיוע פרטני לתושביה בנוסף לסיוע הפדראלי הישיר.

- סיוע כספי לשם שיפוצם ותיקונם של מקומות מגורים ותשתיות שניזוקו באסון, על מנת להשיבם למצב תקין ובטוח,²⁹ וכן לשם צמצום הסיכון לנזקים עתידיים.³⁰ מקבל סיוע זה לא יידרש להוכיח קיומם של מקורות אחרים לשם כך, מלבד תשלומי ביטוח.³¹
 - סיוע כספי לשם דיור חילופי לדיור שבבעלותו הפרטית של הדר בו אשר ניזוק באסון,³² אלא אם כן החוק מחייב רכישת ביטוח מפני נזקי הצפות ולא נרכש ביטוח כזה.³³
 - סיוע כספי או ישיר לשם בניית דיור קבוע או קבוע-למחצה, באזורים מבודדים וכאשר אין בנמצא פתרונות דיור אחרים.³⁴
 - סיוע כספי לצרכים נוספים, כגון צרכי רפואה, רפואת שיניים, טיפול בילדים והוצאות קבורה;³⁵ רכוש אישי, תחבורה, הוצאות נוספות וצרכים משמעותיים אחרים בשל האסון.³⁶ מתן הסיוע הפדראלי לצרכים נוספים מותנה בהשתתפות המדינה שבה הסיוע ניתן, בשיעור של 25% מכלל הסיוע המוענק, לעומת 75% הניתנים על ידי הממשל הפדראלי.³⁷
- כלל הסיוע הניתן לדיור, מלבד הסיוע לצורך שכירת דיור זמני, מוגבל לסך 25,000 דולר ליחיד או למשפחה,³⁸ וכך גם הסיוע לצרכים נוספים.³⁹
- סוג נוסף של סיוע על פי ה-Stafford Act הוא **סיוע למובטלים** אשר איבדו את עבודתם בשל אירוע אסוני ואינם זכאים לדמי אבטלה אחרים. הסיוע למובטל יינתן כל עוד האבטלה כתוצאה מן האסון ממשיכה או עד שתמצא עבורו תעסוקה הולמת אחרת, אך לא יותר מאשר לתקופה של 26 שבועות. סיוע זה יינתן על ידי הממשל הפדראלי באמצעות המדינה שבה אירע האסון, וכאשר קיים בממשל שלה מנגנון מתאים לביצוע התשלומים למובטלים.⁴⁰ על המדינה גם להעניק למובטלים המקבלים סיוע פדראלי זה שירות למציאת תעסוקה הולמת, מבלי לקזז לשם כך מן הסיוע הפדראלי האמור.⁴¹

²⁹ שם, Section 408(c)(2)(A)(i).

³⁰ שם, Section 408(c)(2)(A)(ii). וראו עוד, באתר האינטרנט של FEMA, [Hazard Mitigation Under the Individuals and Households Program](#), June 10, 2021. כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

³¹ שם, Section 408(c)(2)(B).

³² שם, Section 408(c)(3)(A).

³³ ראו Section 408(c)(3)(B) שם.

³⁴ ראו Section 408(c)(4)(A), (B) שם.

³⁵ שם, Section 408(e)(1).

³⁶ שם, Section 408(e)(2). וראו, באתר האינטרנט של FEMA, [Assistance for Housing and Other Needs](#). כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

³⁷ ראו, Section 408(g)(1), (2) שם. כאשר המדינה מתקשה לתת את חלקה בכספי הסיוע, הממשל הפדראלי יכול להעניק גם את חלקה למקבל הסיוע, כהלואה אשר תיפרע לאחר מכן על ידי המדינה. ראו שם, Section 319 – Advance of Non-Federal, Share, 319(a)(1), (2). וראו עוד Section 319(b), (c).

³⁸ שם, Section 408(h)(1).

³⁹ שם, Section 408(h)(2). הסכומים צמודים למדד ומתעדכנים מדי שנה, ועומדים כיום על 35,000 דולר. ראו, Section 408(h)(3); באתר האינטרנט של ה-FAS, [Federation of American Scientists](#), [Congressional Primer on Responding to and Recovering from Major Disasters and Emergencies](#), Updated June 3, 2020. בעמ' 14. כמו כן, הסכומים הללו אינם כוללים הוצאות נגישות. ראו, Section 408(h)(4)(A), (B).

⁴⁰ שם, Section 410 – Unemployment Assistance, 410(a).

⁴¹ שם, Section 410(b)(1). הממשל הפדראלי יכול אף הוא, על פי חקיקה פדראלית אחרת, להעניק למובטלים הללו שירותי מציאת תעסוקה. שם, Section 410(b)(2).

החוק גם מסמך את הנשיא להעניק סיוע כספי לרכישת מזון למשפחות מעוטות הכנסות המתקשות בכך כתוצאה מן האסון, וכן לחלק להן עודפי מזון.⁴² הנשיא רשאי להמשיך זאת כל עוד הוא רואה בכך צורך.⁴³ סיוע נוסף הניתן על פי החוק הוא **סיוע משפטי** למעוטי הכנסות שאין ביכולתם לשכור שירותים משפטיים הולמים בשל האסון.⁴⁴ הנשיא יפעל לשם כך תוך התייעצות והסתייעות בסוכנויות פדראליות ולשכות עורכי דין מדינתיות ומקומיות.⁴⁵

הנשיא רשאי לספק **שירותי טיפול** לנפגעי אסונות (Crisis Counselling), וכן סיוע כספי לסוכנויות ממשל מדינתיות ומקומיות או לארגונים פרטיים בתחום בריאות הנפש על מנת שיספקו שירותים אלה או הדרכות לעוסקים בכך, כדי להקל על בעיות נפשיות שנגרמו או הוחמרו בשל האסון או בעקבותיו.⁴⁶

הנשיא גם רשאי לספק **שירותי ליווי פרטניים** לנפגעי אסונות (Case Management Services), וכן סיוע כספי לסוכנויות ממשל מדינתיות ומקומיות או לארגונים פרטיים מתאימים על מנת שיספקו שירותים אלה, כדי לזהות את צרכיהם של הנפגעים ולסייע להם במיצוי זכויותיהם.⁴⁷

כלל הסיוע, הציבורי והאינדיבידואלי, הניתן על פי החוק, מותנה בכך שהמקבל אותו אינו מקבל סיוע לאותה מטרה מכל גורם אחר או מכיסוי ביטוחי.⁴⁸ עם זאת, ניתן להעניק את הסיוע אף כאשר יש למקבל מקורות אחרים לכך, אם המקבל עדיין לא קיבל זאת והוא מתחייב להחזיר את התקבולים הכפולים לממשל הפדראלי.⁴⁹ לבקשת המושל, הנשיא רשאי לוותר על איסור קבלת הסיוע הכפול, אם הוא סבור כי הדבר עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי ולא יביא לידי בזבז, מרמה או ניצול לרעה.⁵⁰

סעיף זה של החוק כולל הוראות נוספות שבאמצעותם רשאי משרד החקלאות להעניק סיוע חירום לעובדים זרים ועובדים עונתיים, אשר נפגעו כתוצאה מן האסון. ראו, 42 U.S.C. 5177a.

⁴² שם, Section 412 – Benefits and Distribution, 412(a), וראו עוד, Section 412(c), 413.

⁴³ שם, Section 412(b).

⁴⁴ שם, Section 415 – Legal Services.

⁴⁵ שם. הסיוע ניתן על ידי ה-Young Lawyers Division של ארגון הגג הוולונטרי של עורכי הדין בארה"ב, ה-American Bar Association, בנושאים כגון סיוע בהגשת תביעות ביטוח, ניסוח צוואות, ייפוי כוח ומסמכים משפטיים אחרים, עריכת חוזים עם קבלנים וייעוץ משפטי. הסיוע ניתן רק במקרים שאין בהם אפשרות לגביית שכר טרחה שלא מן הנפגעים, כגון תביעות נזיקות שבהן שכר הטרחה נפסק על ידי בית המשפט כחלק מן התביעה. ראו, באתר האינטרנט [Benefits.gov/What is Disaster Legal Services?](http://Benefits.gov/What_is_Disaster_Legal_Services?) כניסה אחרונה: 4 באוקטובר 2021.

⁴⁶ שם, Section 416 – Crisis Counselling Assistance and Training, FEMA, Fact Sheet, Crisis Counseling Assistance & Training Program, Updated March 26, 2020. כניסה אחרונה: 5 באוקטובר 2021.

⁴⁷ שם, Section 426 – Case Management Services. הסיוע נועד לזהות ולספק את הצרכים של הנפגעים באמצעות "תכנית התאוששות" הכוללת משאבים, תיעודף החלטות, הדרכה ומתן כלים לנפגעים. ראו, באתר האינטרנט של FEMA, Disaster Case Management Programs, to Support Disaster Survivors, Updated March 26, 2020. כניסה אחרונה: 5 באוקטובר 2021.

⁴⁸ Stafford Act, Title III – Major Disaster and Emergency Assistance Administration, Section 312 – Duplication of Benefits, 312(a), וראו עוד (3), (2), Section 312(b). אדם שקיבל כפל סיוע חייב לממשל הפדראלי את סכום הכפילות. שם, Section 312(c). כמו כן, שימוש בכספי הסיוע לצרכים אחרים ייקנס בסך השווה לסכום הסיוע ומחציתו. שם, Section 314(a). Penalties, וראו עוד (d) – (b), Section 314. סכומי הסיוע אינם נחשבים כהכנסה או משאב לצורך חישוב זכויות למענקים פדראליים אחרים. שם, Section 312(d).

⁴⁹ שם, Section 312(b)(1).

⁵⁰ ראו שם, (iv) – (i), Section 312(b)(4)(A), וראו עוד (C), (B), Section 312(b)(4)(B).

בשנת 1998 נחקק בהולנד חוק הפיצוי על נזקי אסונות, ה-Wet tegemoetkoming schade bij rampen (להלן: ה-WTS או החוק).⁵¹ ההגדרה של אסון, אשר עם מתן הכרזה מלכותית על התרחשותו יחול החוק, היא:

תאונה גדולה או אירוע אחר הפוגע או מאיים לפגוע בחיים או בבריאות של רבים, באיכות הסביבה או באינטרסים מהותיים חשובים, ואשר דורש הפעלה מתואמת של שירותים או גופים מסוגים שונים על מנת להסיר את האיום או להגביל את הנזקים.⁵²

על האסון המדובר להיות בסדר גודל דומה להצפות (ההגדרות לכך מורכבות אך כוללות הצפות אשר הסתברותן הממוצעת עומדת על 1/50 בשנה) או לרעידות אדמה בעוצמה של 4.5 בסולם ריכטר.⁵³ על אסונות טבע שכאלה החוק חל בלי צורך בהכרזה, אשר נדרשת רק במקרים של "תאונות גדולות", כלומר אסונות שהם תוצאה של מעשים או מחדלים אנושיים.

החוק מחייב את המדינה לפצות נפגעים על נזקים והוצאות אשר אירעו באזור האסון וכתוצאה ישירה ומיידית של האסון.⁵⁴ גובה הפיצויים והמועדים לתשלומם ייקבעו בהחלטת ממשלה, בכל מקרה לגופו.⁵⁵ בקביעת שיעור הפיצויים ניתן לקבוע סכום של השתתפות עצמית, אשר יופחת מסך תשלום הפיצויים בפועל.⁵⁶ הפיצויים יכולים להיקבע באופן דיפרנציאלי, עבור קבוצות שונות של נפגעים.⁵⁷ החוק גם מאפשר לנפגעים לבקש ולקבל מקדמות על חשבון הפיצויים שלהם הם זכאים.⁵⁸

עם זאת, חשוב לציין כי החוק פוטר את המדינה מחובת הפיצויים, כאשר:⁵⁹

- היה ניתן באופן סביר לבטח נגד הנזק.
- הנפגע קיבל או יכול לקבל פיצוי ממקור אחר.

⁵¹ ראו, במאגר החקיקה של הולנד, [Wet van 25 mei 1998, houdende regels over tegemoetkoming in de schade en de kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen of andere rampen en zware ongevallen \(Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen\)](#).

על הרקע לחקיקת החוק והמצב החוקי והביטוחי טרם חקיקתו, כמו גם על יישומו ותועלתו (נטען כי בשל מגבלותיו, החוק יושם ארבע פעמים בלבד מאז חקיקתו, שתיים מהן במקרים של הצפות בשל גשמים עזים) ראו, באתר האינטרנט של אוניברסיטת ליוולה, Véronique Bruggeman and Michael Faure, "The Compensation for Victims of Disasters in Belgium", 31:2 Loyola Consumer Law Review (2019) 259 – 370 ([France, Germany, and the Netherlands](#)), (להלן: Bruggeman and Faure, Compensation) עמ' 325 – 334. כניסה אחרונה: 11 בספטמבר 2021.

⁵² ראו, WTS, [Artikel 3](#). ה-WTS מפנה להגדרה שבחוק אחר העוסק בניהול מקרי חירום. לעניינינו רלוונטי בעיקר חלקה הראשון של ההגדרה. ראו, במאגר החקיקה של הולנד, [Wet van 11 februari 2010, houdende bepalingen over de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening \(Wet veiligheidsregio's\)](#), Artikel 1 ramp –. כמוכך, ה-WTS המקורי משנת 1998 הפנה לחוק קודם לחוק הזה, אשר נחקק רק בשנת 2010.

⁵³ ראו, WTS, [Artikel 1](#), 1(b)(1), 1(c).

⁵⁴ ראו פירוט של סוגי הנזקים וההוצאות המזכים בפיצויים, WTS, [Artikel 4](#), 4(1)(a) – (j), 4(2).

⁵⁵ תשובת הפרלמנט ההולנדי לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 10 באוגוסט 2021. וראו, WTS, [Artikel 6](#). וראו עוד את התקנות בדבר חישוב גובה הפיצויים, במאגר החקיקה של הולנד, [Besluit tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen](#). בפועל, סכום הפיצוי המקסימלי עומד על 500 מיליון יורו למקרה אסון. ראו, Bruggeman and Faure, [Compensation](#), בעמ' 331. כניסה אחרונה: 11 בספטמבר 2021.

⁵⁶ שם, Artikel 6(2).

⁵⁷ שם, Artikel 6(5).

⁵⁸ ראו WTS, [Artikel 9](#).

⁵⁹ WTS, Artikel (4)(3)(a) – (d). וראו עוד Artikel (4)(3)(e).

- הנזקים או ההוצאות נגרמו באשמת הנפגע.
- הנפגע לא נקט באמצעים הדרושים למנוע את הנזקים או את ההוצאות.

מכיוון שבדרך כלל ניתן לבטח נגד נזקים הנובעים מתאונות ואסונות שאינם אסונות טבע, במידה רבה החוק איננו בר-יישום במקרים אלה. כך, בשני מקרים של אסונות גדולים שאירעו במדינה, כפי שיפורט להלן, החוק לא יושם ונמצאו דרכים אחרות לפצות את הנפגעים. על מצב זה נמתחה ביקורת במדינה, הן משום שהחוק איננו מיושם ואיננו עומד במטרתו והמדינה נאלצת לפצות נפגעים על בסיס אד-הוק ולא בדרך שיטתית המעוגנת במסגרת חקיקתית ברורה; והן משום שהוא מפלה לטובה ניזוקים באירועים גדולים, לעומת נפגעים באירועים אחרים. כמו כן, נטען כי יש לחייב כיסוי ביטוחי הולם לפיצוי צדדים שלישיים, וכן לבחון חיוב אנשים לרכוש ביטוח עצמי. בשנת 2001 אף הוקמה ועדה ממשלתית לבחינת רפורמות בנושא, וזו הגישה את המלצותיה בשנת 2005.⁶⁰ הוועדה המליצה, בין השאר:⁶¹ להשתמש בדיני הנזיקין כמנגנון המרכזי לפיצוי נפגעי אסונות; לקצר ולפשט את משכן של תביעות ייצוגיות; להבטיח את כושר הפירעון של מזיקים פוטנציאליים; להגביר את המצאי של ביטוחים מפני תאונות, במקרה הצורך באמצעות בטוחות ממשלתיות; לתקן את חוק ה-WTS ולהקים קרן סולידאריות לאומית, אשר תפצה על נזקים שאינם ניתנים לביטוח, על פי כללים ומנגנונים ברורים, ולא באופן אד-הוק.

בשנת 2000 אירע פיצוץ במפעל זיקוקים בעיירה Enschede. כתוצאה מכך נהרגו 23 בני אדם, נפצעו כמעט 1,000, ושכונה שלמה נחרבה ברובה. הוגשו תביעות נזיקין נגד חברת הזיקוקים אך לא היה באפשרותה לעמוד בפיצוי על הנזקים הרבים. ה-WTS לא יושם, בטענה שהנזקים היו ברי-ביטוח ברובם. במקום זאת, הניזוקים הפרטיים קיבלו תשלומים מקרן אסונות לאומית, אשר איננה מנוהלת על ידי הממשלה, אך הממשלה משתתפת במימונה. לאחר האסון הוקמה ועדה משותפת לרשות המקומית ולשלטון הפרובינציאלי, החברות המבטחות והקרן האמורה, שבה המדינה השתתפה כמשקיפה בלבד, וזו בחנה את הנזקים ואת אפשרויות הפיצוי ממקורות אחרים, והציעה הצעות לפיצויים אשר יושמו ברובן. הקרן נשאה בעלויות הפיצויים, כאשר המדינה תרמה לשם כך סך של כ-2.8 מיליון יורו.⁶² הנפגעים זכו לפיצוי בגובה 120,000 יורו לאדם.⁶³

באותה שנה אירעה שריפה גדולה בבית קפה בעיירה Volendam, אשר בה נהרגו 14 בני נוער וכ-200 סבלו מכוויות חמורות. הנזקים חרגו מעבר לכיסוי הביטוחי שהיה בידי בית הקפה ונגרמו בעיקר לנפגעים פרטיים. בסופו של דבר הושג הסדר שבמסגרתו בעל בית הקפה מכר אותו לעירייה, והכנסותיה ממכירת המקום שימשו לפיצוי הנפגעים. כמו כן, המדינה תרמה סכום של כ-1.8 מיליון יורו לטיפול בנפגעים שסבלו מכוויות קשות, באמצעות שתי קרנות שעסקו בכך. הממשלה הצהירה כי תרומה זו נעשתה כמחווה של סולידאריות לאומית, ולא כהכרה בחבות נזיקית כלשהי. סכומים נוספים ניתנו על ידי המדינה לרשות המקומית, לצרכים שונים. למרות כוונתה הראשונית של הממשלה לפצות נפגעים רק על הוצאות ישירות,

⁶⁰ ראו דיון על כך, [Bruggerman and Faure, Compensation](#), עמ' 340 – 342.

⁶¹ שם, בעמ' 343. וראו עוד, עמ' 344 – 345 שם.

⁶² ראו שם, עמ' 335 – 337.

⁶³ ראו שם, בעמ' 340.

באשר לתאגידים שנפגעו, הוקמה קרן מיוחדת שהעניקה להם מקדמות והלוואות ונקבע הסדר לפיצוי על נזקים ממשליים בגובה של 60% מן הנזק, עם השתתפות עצמית בגובה 10% ועל הפסדים כלכליים בשיעור של 70% עם השתתפות עצמית בגובה 30%. על סגירת החברה בשל האסון נקבע פיצוי בסך השווה לפי שלושה מרווחי החברה בשנת 1999, ובתנאי שנכסי החברה היו שווים פחות מ-225,000 יורו (רוב החברות במקום עמדו ברף זה). בנוסף לכך ניתן פיצוי בגין הוצאות משפטיות וחשבונות, עד 2,500 יורו. כלל הפיצויים לחברות עמדו על כארבעים מיליון יורו, אשר שולמו על ידי משרד הכלכלה באמצעות הקרן. המדינה העריכה כי מעל 90% מן העסקים במקום הצליחו להתאושש ולהמשיך להתקיים. ראו שם, עמ' 337 – 338.

בסופו של דבר הוקמה ועדה ממשלתית לבחינת מתן פיצויים אד-הוק לנפגעים, אשר גם השוותה את המקרה למקרה הקודם. במקרה זה הוועדה המליצה על מתן פיצוי חד פעמי בגובה 150,000 יורו לכל נפגע, בטענה שרבים מן הנפגעים היו צעירים ושהחלמה מן הכוויות תהיה ממושכת, וכך נעשה. לשם כך שילמה המדינה סך כולל של כ-30 מיליון יורו.⁶⁴

בריטניה⁶⁵

אין בבריטניה חקיקת מסגרת העוסקת במתן סיוע או פיצויים מטעם המדינה לנפגעי אסונות, אך יש חקיקה העוסקת בהיערכות למצבי חירום ומעניקה לממשלה סמכויות חירום להתמודד עימם, לרבות באמצעות חקיקת חירום. לפי ה-Civil Contingencies Act 2004,⁶⁶ מצב חירום מוגדר כאחד מאלה:⁶⁷

- אירוע או מצב אשר עלול לגרום נזק חמור לרווחה אנושית:⁶⁸ אובדן חיים; חולי או פציעה; העדר מחסה; נזק לרכוש; מחסור בכסף, מזון, מים, אנרגיה או דלק; ופגיעה במערכות תקשורת, בתחבורה או בשירותי בריאות.

- אירוע או מצב אשר עלול לגרום נזק חמור לסביבה.⁶⁹

- מלחמה או מעשי טרור, העלולים לגרום נזק חמור לביטחון המדינה.

ישנו מסמך הדרכה (Non-Statutory Guidance) של הממשלה, אודות מתן מענה והתאוששות באירועי חירום, אשר קובע, בין היתר, כי מתפקידה של הרשות המקומית לאחר אירוע אסון, בשיתוף פעולה עם גורמים רלוונטיים אחרים, לספק שירותי רווחה לטווח הבינוני והארוך. אלה כוללים שירותים קהילתיים וכן סיוע כלכלי, אשר ניתן לגייס באמצעות קרנות התרמה, וכן הפעלת קווי חירום לריכוז המענה לפניות מן הציבור.⁷⁰ יצוין כי המענה למצבי חירום ואסון בבריטניה מבוסס כולו על גישת "מלמטה כלפי מעלה" (Subsidiarity), כלומר בראש ובראשונה המענה ניתן באמצעות השלטון המקומי. תפקידם של רבדי השלטון המרכזיים יותר הוא לתמוך ולהשלים את המאמצים המקומיים.⁷¹

⁶⁴ ראו שם, עמ' 338 – 340.

⁶⁵ פרק זה מבוסס בעיקרו על תשובת הפרלמנט הבריטי לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 27 באוגוסט 2021.

⁶⁶ ראו, במאגר החקיקה של בריטניה, [Civil Contingencies Act, 2004 c. 36](#). כניסה אחרונה: 17 באוקטובר 2021.

החוק החליף כמה חוקים ישנים יותר שעסקו במצבי חירום, ראו שם, [Schedule 3 – Repeals and Revocations](#).

⁶⁷ ראו שם, 1(1)(a) – (c), [Section 1 – Meaning of “emergency”](#), Part 1 – Local Arrangements for Civil Protection.

וראו עוד בחלק השני של החוק, העוסק בסמכויות החירום, [Section 19](#).

⁶⁸ ראו פירוט שם, 1(2)(a) – (h), [Section 1](#).

⁶⁹ ראו פירוט שם, 1(3)(a) – (b), [Section 1](#).

⁷⁰ ראו, באתר האינטרנט של המדפיס הממשלתי של בריטניה, [Emergency Response and Recovery, Non Statutory Guidance accompanying the Civil Contingencies Act 2004](#), Revised Version, October 2013, סעיף 3.2.34.

כניסה אחרונה: 14 באוקטובר 2021.

⁷¹ ראו סעיף 2.4 שם. וראו, באתר האינטרנט של המדפיס הממשלתי של בריטניה, [Local Authorities' Preparedness for Civil Emergencies: A Good Practice Guide for Chief Executives](#), November 2018, Ministry of Housing, Communities and Local Government. בנוסף לסיוע המוענק ליחידים, השלטון המרכזי גם עשוי לספק לשלטון המקומי סיוע כלכלי לצורך ההתמודדות שלו עם אסונות והתאוששות מהם. לרוב, הסיוע ניתן לשם שיקום תשתיות לאחר הצפות, אך לאחר אסון שריפת מגדל גרנפל בלונדון, הסיוע כיסה גם את הוצאות שיכון הנפגעים במלונות. ראו, באתר האינטרנט של הפרלמנט הבריטי, Mark Sandford, [The Bellwin Scheme](#), House of Commons Library Briefing Paper CBP00643, 15 December 2019. באתר האינטרנט של המדפיס הממשלתי של בריטניה, [Emergency Response and Recovery, Non Statutory Guidance accompanying the Civil Contingencies Act 2004](#), Revised Version, October 2013, סעיפים 5.5.1 – 5.5.3.

עוד קובע מסמך ההדרכה כי לחברות הביטוח תפקיד מרכזי בהתאוששות מאסון, כי אלה מספקות מידע ויעוץ לציבור אשר ניזוק או נפגע מהאסון, וכי על הרשויות לשתף את נציגי חברות הביטוח בשלבי התכנון וההיערכות למצבי חירום.⁷² בנוסף לכך, בעת הצורך מוקמים מרכזי סיוע הומניטארי (Humanitarian Assistance Centres) למשך תקופה מסוימת.⁷³ בין היתר, אלה מסייעים לנפגעים בתיאום המידע ואפשרויות הסיוע.⁷⁴ כמו כן, לעתים מוקמות קרנות לאיגום תרומות מן הציבור לשם סיוע לנפגעים.⁷⁵

קנדה⁷⁶

בקנדה, **החקיקה הפדראלית לניהול חירום** מתבססת על ה-2007 Emergency Management Act (להלן: החוק או חוק ניהול החירום).⁷⁷ החוק עוסק בתיאום וחלוקת הסמכויות **במצבי חירום** בין הרשויות הפדראליות והרשויות הפרובינציאליות והטריטוריאליים,⁷⁸ אשר עליהן מוטלת האחריות הראשונית לניהול מצב החירום,⁷⁹ ובסיוע של הרשויות הפדראליות לרשויות שמתחתיהן.⁸⁰ החוק מחייב את כל שרי הקבינט לזהות את הסיכונים שבתחום סמכותם, להכין "תכנית ניהול חירום" לגביהם ולקיים תרגולים והכשרות בנוגע אליהם.⁸¹ על התכניות לכלול, בין היתר, הסדרים לסיוע לממשלי הפרובינציאות, ודרכם לשלטון המקומי.⁸² חוק ניהול החירום אינו מגדיר מצב חירום, אך בתשובתו לפנייתו ציין הפרלמנט הקנדי

כניסה אחרונה: 14 באוקטובר 2021.

⁷² שם, סעיף 3.4.29.

⁷³ בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של המדפיס הממשלתי של בריטניה, [Humanitarian Assistance in Emergencies: Non-Statutory Guidance on Establishing Humanitarian Assistance Centres](#), כניסה אחרונה: 14 באוקטובר 2021.

⁷⁴ ראו שם, סעיף 7.6.3.

⁷⁵ ראו שם, סעיפים 7.6.11 – 7.6.12. בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של המדפיס הממשלתי של בריטניה, Dr. Anne Eyre, [Literature and Best Practice Review and Assessment: Identifying People's Needs in Major Emergencies and Best Practice in Humanitarian Response](#), Report commissioned by the Department for Culture, Media and Sport, October 2006, עמ' 54 – 55. וראו עוד, באתר האינטרנט של Disaster Action, Dr. Anne Eyre, [Disaster Funds: Lessons and Guidance on the Management & Distribution of Disaster Funds](#), כניסה אחרונה: 14 באוקטובר 2021.

⁷⁶ פרק זה מבוסס בעיקרו על תשובת הפרלמנט הקנדי לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 1 בספטמבר 2021.

⁷⁷ ראו, במאגר החקיקה של קנדה, S.C. 2007, c. 15, [Emergency Management Act](#), החוק החליף את ה- Emergency Preparedness Act שקדם לו. וראו עוד, במאגר החקיקה של קנדה, R.S.C., 1985, c. 6, [Emergency Preparedness Act](#), (4th Supp.).

מלבד החוק האמור העוסק בניהול המענה לחירום, קיים גם חוק החירום, העוסק בסמכויות ייחודיות המוענקות לממשלה בעתות חירום שאינן מעניינות של מסמך זה. ראו, במאגר החקיקה של קנדה, R.S.C., 1985, c. 22 (4th Supp.), חוק זה החליף את ה-War Measures Act משנת 1914. ראו, באתר האינטרנט Canadiana, [An Act to Confer Certain Powers upon the Governor in Council and to Amend the Immigration Act](#), 5 George V, Chapter 2, כניסה אחרונה: 17 באוקטובר 2021.

⁷⁸ קנדה היא פדרציה, המונה כיום עשר פרובינציות ושלוש טריטוריות.

⁷⁹ ראו, באתר האינטרנט של המשרד לביטחון הציבור ומוכנות לחירום של קנדה, [An Emergency Management Framework for Canada](#), Third Edition May 2017, Ministers Responsible for Emergency Management, כניסה אחרונה: 18 באוקטובר 2021.

⁸⁰ (r) – 4(1)(a) – Responsibilities, Canada, [Emergency Management Act](#), Section 4(1) – Responsibilities, Canada, 4(1)(a) – (r) וראו עוד סעיף 4(2) וסעיף 5 שם.

⁸¹ שם, (c) – 6(1)(a) – Ministers' Responsibilities, Section 6(1) – Ministers' Responsibilities, 6(1)(a) – (c) שם.

⁸² שם, 6(2)(a) – Contents of Emergency Management Plans, Section 6(2) – Contents of Emergency Management Plans, 6(2)(a) – (r) שם.

כי ההסדר המעוגן בחוק זה חל על אסונות טבע.⁸³ הסיוע ניתן על פי הסדר ה- Disaster Financial Assistance Arrangements (DFAA) של המשרד לביטחון הציבור ומוכנות לחירום, אשר יפורט להלן.⁸⁴ רשויות פדראליות אינן רשאיות לטפל במצבי חירום פרובינציאליים, אלא אם כן הממשל הפרובינציאלי ביקש זאת (או שיש עמו הסכם המחייב או מאפשר זאת).⁸⁵ החוק מסמיך את הממשל הפדראלי להעניק סיוע כלכלי לפרובינציות וטריטוריות בעתות חירום בהתקיים כל אלה:

- הן ביקשו זאת מפני שאין די במשאביהן הפנימיים להתמודד עם מצב החירום;
- בשל היקפו והשלכותיו, מצב החירום הוכרז ככזה שיש בו עניין לממשל הפדראלי (of concern to the federal government);
- והממשל הוסמך באמצעות צו או תקנה להעניק להן את הסיוע.⁸⁶

על פי ה-DFAA, הענקת הסיוע אינה תלויה ישירות בהיקף האירוע כשלעצמו, אלא ביכולת של השלטונות המדינתיים להתמודד עמו ובצורך שלהם לקבל סיוע פדראלי לשם כך. כאשר עלויות הטיפול באסון ובהתאוששות ממנו עולות על סף מסוים, המשתנה בכל פרובינציה וטריטוריה לפי גודל אוכלוסייתה, הממשל הפרובינציאלי או הטריטוריאלי רשאי לבקש סיוע פדראלי לשם כך. הסיוע ניתן לפי סולם מדורג של חלוקת עלויות (cost sharing) בין הממשל הפרובינציאלי או הטריטוריאלי לממשל הפדראלי. כלומר, ככל שהעלויות הכלליות גדולות יותר, השתתפות הממשל הפדראלי בעלות השולית גדלה.⁸⁷ הסיוע אינו ניתן ישירות לנפגעים, אלא באמצעות הממשל הפרובינציאלי או הטריטוריאלי, אשר קובע את סוגי וסכומי הסיוע הניתנים על ידו כראות עיניו, אך הממשל הפדראלי מחליט אילו עלויות זכאיות לסיוע מצדו.⁸⁸ סוגי הסיוע הזכאים להשתתפות פדראלית כוללים:⁸⁹

- פינוי, תחבורה, חלוקת מזון, מחסה וביגוד.
- שירותי חירום קהילתיים.
- אמצעי בטיחות, לרבות פינוי חפצי ערך וחומרים או מבנים מסוכנים.
- שיפוץ מבני ציבור וציוד נלווה.
- תיקון תשתיות.
- בנייה מחדש, החלפה או שיפוץ של מקומות מגורים ושל ריהוט, מכשור וביגוד אישיים.

⁸³ ראו, באתר האינטרנט של המשרד לביטחון הציבור ומוכנות לחירום של קנדה, [Guidelines for the Disaster Financial Assistance Arrangements](#), סעיף 1.4. וראו עוד, באתר האינטרנט של ממשלת אונטריו, [Guidelines to apply for Disaster Recovery Assistance for Ontarians \(DRAO\)](#), סעיף 1.1. כניסה אחרונה: 19 באוקטובר 2021.

⁸⁴ ראו, באתר האינטרנט של המשרד, [Disaster Financial Assistance Arrangements \(DFAA\)](#), כניסה אחרונה: 18 באוקטובר 2021.

⁸⁵ שם, Section 6(3) – Provincial Emergencies.

⁸⁶ ראו שם, 7(c), (d); Section 7 – Orders or Regulations, 4(1)(j)(i) – (iii).

⁸⁷ ראו פירוט, שם.

⁸⁸ שם.

⁸⁹ שם.

• בנייה מחדש של עסקים קטנים ומשקים, לרבות בניינים וציוד.

• בדיקת נזקים, שמאות וניקיון.

כאמור, הסיוע הפדראלי ניתן בשיתוף פעולה עם הממשלים המדינתיים או הפרובינציאליים ובאמצעותם. הסיוע המרבי הניתן על ידי פרובינציית אונטריו, למשל, מוגבל לסך 250,000 דולר קנדי למשפחה, וכן כולל תקרות מפורטות לפי סוגי הריהוט והציוד השונים ותקרות להוצאות פיננסי ודיור זמני. הסיוע יכסה עד 90% מן העלויות, בניכוי סך של 500 דולר כהשתתפות עצמית. משפחות מעוטות הכנסה זכאיות לפטור מן ההשתתפות העצמית. מסכומי הסיוע ינוכו כל פיצוי, סיוע או תשלום שהתקבל מכל מקור אחר כגון ביטוח, תביעה או מארגוני סיוע.⁹⁰ הסיוע ניתן כנגד קבלות על ההוצאות, אך המתקשים לעמוד בהוצאות עד לקבלת הסיוע עשויים לקבל מקדמות.⁹¹

אוסטריה⁹²

אין באוסטריה חקיקת מסגרת המאפשרת סיוע ממשלתי לנפגעי אסונות שאינם אסונות טבע. לצורך פיצוי נפגעים באסונות טבע הוקמה מכוח חוק קרן לאומית,⁹³ שפועלת בשיתוף עם הממשל המדינתי⁹⁴ ומממנת 60% מן הסיוע הניתן על ידו. תשלום הפיצויים אינו דורש הכרזה רשמית על מצב חירום,⁹⁵ אלא תלוי בהתרחשותם של נזקים יוצאי דופן. הפניות של יחידים לקבלת פיצויים מהקרן נעשות באמצעות השלטון המקומי. לאחר הערכת היקף הנזקים נקבע יחס פיצוי לכל בקשת סיוע. נזקים לנפגעים פרטיים בדרך כלל מפוצים ביחס של בין 20% ל-50% מהיקף הנזק. מסכום הפיצוי מנוכים תשלומים מצדדים שלישיים, כגון ביטוח או ארגוני סיוע. מלבד הסיוע באמצעות הקרן האמורה, ישנם במדינה גם אמצעי סיוע כלליים במצבים דומים של קושי כלכלי פתאומי.

לפי תשובת הפרלמנט האוסטרי, אין במדינה חקיקה ייחודית העוסקת במינוי גורם מלווה לנפגעי אסונות, אך אלה רשאים לפנות לרשויות בבקשת עזרה ומידע, כמובן. עוד צוין, כי ככלל, במקרים מסוג אלה שאליהם מיועדת הצעת החוק הישראלית, הגישה האוסטרית היא הסתמכות על חובת ביטוח של גורמים העוסקים בפעילויות מסוכנות. הנפגעים אמנם יצטרכו לתבוע את המעוול בנזיקין, אך החשש מפני חוסר יכולת פירעון ופשיטת רגל מצטמצם. בנוסף לכך, במקרה של פיקוח ממשלתי לקוי, גם המדינה תישא באחריות הנזיקית. הפרלמנט האוסטרי הוסיף וציין בתשובתו, כי משך הזמן עד לקבלת הפיצוי עלול להיות ארוך, אך יתכן גם מענה ממשלתי אד-הוק לפיצוי מהיר של הנפגעים, כאשר יש לכך תמיכה ציבורית.

בנוסף לפיצויים האמורים ולמקורות סיוע ממשלתיים כלליים לנמצאים במצוקה כלכלית, ישנן גם הטבות מס שונות לנפגעי האסונות. כך, נישומים פרטיים אשר נפגעו מאסון רשאים להפחית מהכנסתם החייבת

⁹⁰ ראו, באתר האינטרנט של ממשלת אונטריו, [Guidelines to apply for Disaster Recovery Assistance for Ontarians](#), (DRAO), סעיף 2.2. כניסה אחרונה: 19 באוקטובר 2021.

⁹¹ ראו, באתר האינטרנט של ממשלת אונטריו, [Apply for Disaster Recovery Assistance](#). בפרובינציית קולומביה הבריטית הסיוע ניתן עד 80% מן העלויות אשר לא ניתן לבטח, בניכוי 1000 דולר קנדי כהשתתפות עצמית, עד לתקרה של 300,000 דולר. ראו, באתר האינטרנט של ממשלת קולומביה הבריטית, [Financial Assistance in a Disaster](#). כניסה אחרונה: 19 באוקטובר 2021.

⁹² פרק זה מבוסס על תשובות הפרלמנט האוסטרי לפניות הלשכה המשפטית של הכנסת, 20 באוגוסט ו-2 בנובמבר 2021.

⁹³ ראו, במאגר החקיקה של אוסטריה: [Katastrophenfondsgesetz 1996](#). כניסה אחרונה: 20 באוקטובר 2021.

⁹⁴ אוסטריה היא פדרציה המורכבת מתשע מדינות.

⁹⁵ הרשויות המדיניות מכריזות על אסונות, לצורך הפעלת התגובה וניהול החירום בעקבותיהם, אך ההכרזה איננה נדרשת לצורך מתן הסיוע.

במס הוצאות חריגות ובלתי נמנעות בעקבות האירוע. כמו כן, בתנאים מסוימים רשאים תאגידים לנכות תרומות הקשורות לאסונות (במדינה או מחוצה לה) מחבות המס שלהם. נפגעי אסונות אף זכאים להקלות מס כגון פטור מקנסות על איחורים בדיווחים ובתשלומי מס.

סלובניה⁹⁶

החוק העוסק בסיוע לנפגעי אסונות בסלובניה הוא חוק ההגנה מפני אסונות, שמתייחס למכלול נושאי המוכנות לאסונות וניהול מצבי חירום, בין אם מדובר באסונות טבע ובין אם באסונות אחרים.⁹⁷ ההגדרה של אסון היא אירוע או אירועים המשפיעים או מאיימים על החיים או שלימות הגוף של בני אדם, על בעלי חיים או רכוש, או לגרום נזק למורשת תרבותית או לסביבה, במידה המחייבת נקיטה בצעדים חריגים ובהפעלת כוחות או משאבים מיוחדים.⁹⁸ ההגדרה של אסון שאיננו אסון טבע רחבה וכוללת תאונות בכבישים, במסילות הברזל, באוויר ובים, שריפות, אסונות במכרות, נפילת סכרים, תאונות גרעיניות ואסונות אקולוגיים ותעשייתיים אחרים שנגרמו בשל פעילות אנושית, מלחמה או מצב חירום, שימוש בנשק להשמדה המונית, התקפות טרור וסוגים נוספים של אלימות המונית.⁹⁹ ההגדרה של תאונה תעשייתית היא אירוע שיצא משליטה בעת ביצוע פעולות או הפעלה של אמצעי ייצור או טיפול בחומרים מסוכנים, עיבודם, שימוש בהם, אחסונם, הטענתם, הובלתם או סילוקם, אשר כתוצאה מכך נוצר איום על החיים או שלימות הגוף של בני אדם, על בעלי חיים, רכוש, מורשת תרבותית או על הסביבה, וכן תאונה רבתית הגורמת לפליטות רבות, שריפות או פיצוצים של חומר מסוכן אחד או יותר.¹⁰⁰

החוק מטיל על הרשויות המקומיות את האחריות לטפל באסונות שבתחום שיפוטן, ובין היתר לממן מגורים זמניים לנפגעים.¹⁰¹ כמו כן, יש בסלובניה חוק העוסק בהתאוששות מאסונות טבע, ובכלל זה בסיוע כספי לתיקון נזקי האסון. תשובת הפרלמנט הסלובני מציינת כי שוק הביטוח במדינה מאפשר לרכוש ביטוח מפני רובם ככולם של האסונות האזרחיים. בנוסף לכך, חוק הרשויות המקומיות של סלובניה מאפשר לרשות המקומית להעניק סיוע חד פעמי לתושבים במצוקה כתוצאה מאסונות טבע ותאונות אחרות, כגון שריפה או התמוטטות גשרים.

סלובקיה¹⁰²

ישנו בסלובקיה חוק העוסק בהגנה אזרחית על האוכלוסייה.¹⁰³ לפיו, מצב חירום מוכרז למשך הזמן שבו קיימת סכנה או נדרשת תגובה לאירוע חירום המסכן חיים, בריאות או רכוש, על מנת להפחית את הסיכון

⁹⁶ פרק זה מבוסס על תשובת הפרלמנט הסלובני לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 26 באוגוסט 2021.

⁹⁷ ראו תרגום לאנגלית, במאגר החקיקה של סלובניה, [Protection Against Natural and Other Disasters Act](#), כניסה אחרונה: 3 בנובמבר 2021.

⁹⁸ ראו שם, Article 8 – Definitions, 8(1).

⁹⁹ ראו שם, Article 8 (3).

¹⁰⁰ ראו שם, Article 8 (5).

¹⁰¹ שם, Article 37 – Responsibilities of Municipalities.

¹⁰² פרק זה מבוסס בעיקרו על תשובת הפרלמנט הסלובקי לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 31 באוגוסט 2021.

¹⁰³ ראו, במאגר החקיקה של סלובקיה, [Zákon Národnej Rady Slovenskej Republiky z 27. januára 1994, o civilnej ochrane obyvateľstva](#), כניסה אחרונה: 3 בנובמבר 2021.

או למנוע את התפשטות או את השלכות האירוע.¹⁰⁴ ההגדרה של אירוע חירום כוללת: אסון טבע, תאונת אסון, איום על בריאות הציבור ומתקפת טרור.¹⁰⁵ תאונה מוגדרת כאירוע המביא לחריגה ממצב פעולה רגיל, הגורם לשחרור חומרים מסוכנים או תוצאות הרסניות אחרות המשפיעות על חיים, בריאות או רכוש.¹⁰⁶ אסון מוגדר כאירוע חריג שבו גורמים הרסניים מתרבים כתוצאה מאסון טבע או תאונה.¹⁰⁷

החוק קובע כי ניתן להעניק סיוע חד פעמי לאדם אשר מקום מגוריו ניזוק או הושחת באירוע החירום.¹⁰⁸ הסיוע יינתן עם הגשת בקשה בכתב לרשות המקומית בתוך 30 ימים מסיום מצב החירום.¹⁰⁹ על בסיס הבקשה ובשיתוף עם שלטונות המחוז, הרשות המקומית תעריך את מידת הנזק למקום המגורים ואת מצבו הסוציאלי של המבקש.¹¹⁰ הרשות המקומית תעביר את רשימת המבקשים ואת פירוט הנזקים לשלטונות המחוז,¹¹¹ ואלה יעבירו את כלל הבקשות לשלטון המרכזי, אשר יכין הצעה לחבילת סיוע לאישור הממשלה.¹¹² החוק מדגיש שאין לנפגעים זכות חוקית לקבלת סיוע.¹¹³ הסיוע ממומן על ידי הממשלה מתוך קרן חירום תקציבית (contingency fund) וניתן באמצעות הרשות המקומית.¹¹⁴ הרשות המקומית תפרסם על לוח המודעות ובאתר האינטרנט שלה את רשימת מקבלי הסיוע.¹¹⁵

צ'כיה¹¹⁶

לפי תשובת הפרלמנט הצ'כי לפנייתנו, אין בצ'כיה חקיקה התואמת את הצעת החוק הישראלית, אך חוק ניהול המשברים (Crisis Act) של צ'כיה כולל הוראות בדבר מתן סיוע כלכלי לנפגעי אסונות.¹¹⁷ מדובר בחוק שבראש ובראשונה מבהיר את משימותיהם של גורמים ציבוריים ופרטיים כאחד בכל הנוגע להתכוננות ותגובה למשברים שאינם קשורים להגנה על הרפובליקה הצ'כית מפני תוקפנות חיצונית; ולפיכך הוא חל הן על אסונות טבע והן על אסונות מעשי ידי אדם. הפרלמנט הצ'כי הדגיש בתשובתו, כי הוראות החוק שעוסקות בסיוע הממשלתי לא נועדו לזרז קבלת פיצוי בגין הנזקים, אלא לספק סיוע ישיר מטעם המדינה לאנשים פרטיים ולרשויות המקומיות (כלומר, מעין הרחבה של הביטוח הלאומי – ככל שמדובר באנשים פרטיים) והסיוע ניתן במקביל לתביעות כלשהן שמוגשות נגד מעוולים פוטנציאליים.¹¹⁸ החוק קובע כי סיוע

¹⁰⁴ שם, סעיף 3(1).

סלובקיה מחולקת למחוזות. מצב החירום מוכרז על ידי השלטון המחוזי או המרכזי, לפי מידת הצורך והיקף האירוע.

¹⁰⁵ שם, סעיף 3(2).

¹⁰⁶ שם, סעיף 3(2)(b).

¹⁰⁷ שם, סעיף 3(2)(c).

¹⁰⁸ שם, סעיף 28a(1).

¹⁰⁹ שם, סעיף 28a(2).

¹¹⁰ שם, סעיף 28a(3)(a), (b). לאחר מכן מפורטים שיקולים הנלקחים בחשבון בהערכת מידת הצורך של המבקש בקבלת הסיוע, כגון אם הוא סובל ממחסור כלכלי, בעל מוגבלות, הורה יחידני או אזרח ותיק. שם, סעיף 4(a) – (d).

¹¹¹ ראו שם, סעיף 28a(5).

¹¹² ראו שם, סעיף 28a(6).

¹¹³ שם, סעיף 28a(7).

¹¹⁴ ראו שם, סעיף 28a(8), (9).

¹¹⁵ שם, סעיף 28a(10).

¹¹⁶ פרק זה מבוסס על תשובת הפרלמנט הצ'כי לפניית הלשכה המשפטית של הכנסת, 31 באוגוסט 2021.

¹¹⁷ את החוק הצ'כי (Act No. 240/2000 Coll) ניתן למצוא באתר האינטרנט Zákony pro lidi.

¹¹⁸ "It has to be stressed, that this provision does not serve as an instrument to speed up recovery of damages. Instead, it aims at providing direct state assistance to natural persons and municipalities (i.e. social security in the case of natural persons). It runs parallel to any claims made against potential tortfeasors".

מן המדינה יכול להינתן ליחידים ולרשויות מקומיות הנמצאים באופן זמני במצב של קושי יוצא דופן כתוצאה מתאונה או אסון טבע במהלך סיטואציה של משבר.¹¹⁹ הסיוע יכול להינתן בכסף או בעין.¹²⁰ במסגרת שקילת בקשה לסיוע כספי מטעם המדינה לאנשים פרטיים, הרשויות לוקחות בחשבון את הרכוש שנמצא בבעלות מגיש הבקשה ומשפחתו. הסיוע הכספי המדינתי ניתן באמצעות הרשויות המקומיות.¹²¹

החוק חל במצבי משבר שונים, דהיינו אירועים יוצאי דופן, פגיעה בתשתיות קריטיות, מצבי חירום וסכנה, וזאת באמצעות הכרזה על "משברים" מסוגים שונים. על "מצב סכנה" במחוז מסוים או בחלק ממנו מכריז מי שעומד בראש הממשל המקומי של אותו מחוז, כאשר יש סיכון לחיים, לבריאות, לרכוש או לסביבה באזור זה. על "מצב חירום" מכריזה הממשלה, במקרים של אסונות טבע, תאונות אקולוגיות או תעשייתיות או אירועים אחרים המסכנים במידה רבה חיים, בריאות, קניין, בטיחות וסדר ציבורי. על "מצב סכנה לאומית" מכריז הפרלמנט, לבקשת הממשלה, אם הריבונות, השלמות הטריטוריאלית או הבסיס הדמוקרטי של הרפובליקה נמצאים בסכנה ישירה. בתשובת הפרלמנט הצ'כי צוין, כי אין חקיקה ייחודית העוסקת במינוי גורם מלווה לנפגעי אסונות, אך מינוי שכזה ייתכן על בסיס אד-הוק.

בכבוד רב ובברכה,

נתי פרלמן, עו"ד

ממונה (חקיקה ומחקר משפטי)

תחום חקיקה ומחקר משפטי

הלשכה המשפטית, הכנסת

אישור: עו"ד ליאור בן דוד, ממונה בכיר (חקיקה ומחקר משפטי)

[...] The rules in question [...] Instead of being understood as a "fast track" for covering compensation that can be later recovered as damages from a liable tortfeasor, they are understood as an extension of the system of social security. Therefore, legally awarded assistance is not to be recovered. "

¹¹⁹ סעיף 37(1) לחוק. יצוין כי מלבד אפשרות הסיוע על פי חוק זה, ישנו גם אמצעי סיוע חד פעמי במצבים דומים של קושי כלכלי יוצא דופן שאינו נכנסים בגדרו של חוק זה, באמצעות הביטוח הלאומי.

¹²⁰ ראו שם, סעיף 37(2).

¹²¹ שם, סעיף 37(5).